

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2017. gada 1. jūnijā^{*i}

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Atbildība vides jomā — Direktīva 2004/35/EK — 17. pants — Piemērojamība laikā — Tādas hidroelektrostacijas ekspluatācija, kura ir nodota ekspluatācijā pirms šīs direktīvas transponēšanas termiņa beigām — 2. panta pirmās daļas b) punkts — Jēdziens “kaitējums videi” — Valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram ir izslēgts jebkurš kaitējums, uz ko attiecas atļauja — 12. panta 1. punkts — Iespēja vērsties tiesā saistībā ar vides jautājumiem — *Locus standi* — Direktīva 2000/60/EK — 4. panta 7. punkts — Tieša iedarbība

Lieta C-529/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Verwaltungsgerichtshof* (Austākā administratīvā tiesa, Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 24. septembrī un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 7. oktobrī, tiesvedībā, ko ierosinājis

Gert Folk.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši J. Regans [*E. Regan*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] un S. Rodins [*S. Rodin*] (referents),

ģenerālvokāts M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 19. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Gert Folk* vārdā – *G. Folk, Rechtsanwalt*,

— Austrijas valdības vārdā – *C. Pesendorfer*, pārstāve,

— Eiropas Komisijas vārdā – *E. White* un *E. Manhaeve*, kā arī – *A. C. Becker*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2017. gada 10. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīvu 2004/35/EK par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atļūdzināšanu (OV 2004, L 143, 56. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvu 2009/31/EK (OV 2009, L 140, 114. lpp) (turpmāk tekstā – “Direktīva 2004/35”), un Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīvas 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV 2000, L 327, 1. lpp.), 4. panta 7. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar *Gert Folk* celto prasību par *Unabhängiger Verwaltungssenat für die Steiermark* (Štīrijas Neatkarīgais administratīvais senāts, Austrija) nolēmumu noraidīt pieteikumu vides jomā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2004/35

- 3 Direktīvas 2004/35 preambulas 24., 25. un 30. apsvērums ir izteikti šādi:

“(24) Nodrošinot, lai attiecīgo uzņēmēju un citu ieinteresēto personu likumīgās intereses būtu atbilstoši aizsargātas, jānodrošina efektīvu īstenošanas un izpildes līdzekļu pieejamība. Kompetentajām iestādēm jābūt atbildīgām par īpašiem uzdevumiem, kas saistīti ar atbilstošu administratīvo diskretumu, proti, par pienākumu novērtēt kaitējuma smagumu un noteikt, kādi pasākumi stāvokļa uzlabošanai veicami.

(25) Personām, kuras nelabvēlīgi ietekmējis vai kuras varētu nelabvēlīgi ietekmēt kaitējums videi, jābūt tiesībām prasīt, lai kompetentā iestāde rīkojas. Tomēr vides aizsardzība ir nekonkrēta interese, kuras vārdā indivīdi ne vienmēr rīkosies vai spēs rīkoties. Tādēļ nevalstiskajām organizācijām, kuras atbalsta vides aizsardzību, jānodod iespēja sniegt pienācīgu ieguldījumu šīs direktīvas efektīvā īstenošanā.

[..]

(30) Šīs direktīvas noteikumi nav attiecināmi uz kaitējumu, kas noticis līdz šīs direktīvas īstenošanas termiņa beigām.”

- 4 Saskaņā ar Direktīvas 2004/35 2. panta pirmās daļas b) punktu “kaitējums videi” šajā direktīvā ir “kaitējums ūdenim, kas ir jebkāds kaitējums, kam ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz konkrēto ūdens objektu ekoloģisko, ķīmisko un/vai kvantitatīvo stāvokli un/vai ekoloģisko potenciālu, kā definēts Direktīvā 2000/60/EK, izņemot nelabvēlīgo ietekmi, uz ko attiecas minētās direktīvas 4. panta 7. punkts”.

- 5 Direktīvas 2004/35 12. pantā “Prasība rīkoties” ir noteikts:

“1. Fiziskām vai juridiskām personām:

- a) kuras ietekmējis vai varētu ietekmēt kaitējums videi vai

- b) kurām ir pamatota interese par lēmumu attiecībā uz vidi, ko pieņem saistībā ar kaitējumu, vai arī tad,
- c) ja dalībvalsts administratīvi procesuālajās tiesībās tas paredzēts kā priekšnoteikums – kuru tiesības ir aizskartas,

ir tiesības iesniegt kompetentajai iestādei jebkādus apsvērumus saistībā ar gadījumiem, kad videi nodarīts kaitējums vai radušies tieši tāda kaitējuma draudi, par kuriem tām ir zināms, un tām ir tiesības prasīt, lai kompetentā iestāde rīkotos saskaņā ar šo direktīvu.

Dalībvalstis nosaka, kad pastāv “pamatota interese” un “tiesību aizskārums”.

Šajā nolūkā b) apakšpunkta mērķim par pietiekamu uzskata tādas nevalstiskas organizācijas interesi, kura atbalsta vides aizsardzību un ievēro visas prasības saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem. Tā c) apakšpunkta mērķim uzskata arī, ka šādām organizācijām ir tiesības, kuras var tikt aizskartas.

2. Prasībai rīkoties jāpievieno attiecīga informācija un dati, kas apliecina saistībā ar konkrēto kaitējumu videi iesniegtos apsvērumus.

3. Ja prasība rīkoties un pievienotie apsvērumi ticamā veidā liecina, ka pastāv kaitējums videi, kompetentā iestāde izskata visus šādus apsvērumus un prasības rīkoties. Šādos apstākļos kompetentā iestāde dod iespēju attiecīgajam uzņēmējam paust savu nostāju attiecībā uz prasību rīkoties un pievienotajiem apsvērumiem.

4. Iespējami īsā laikā un saskaņā ar attiecīgajiem valsts tiesību aktu noteikumiem kompetentā iestāde informē 1. punktā minētās personas, kas šai iestādei iesniegušas apsvērumus, par savu lēmumu pievienoties prasībai vai noraidīt to, un sniedz sava lēmuma pamatojumu.

5. Tiešu kaitējuma draudu gadījumos dalībvalstis var nolemt nepiemērot 1. un 4. punktu”.

6. Direktīvas 2004/35 13. pants “Pārskatīšanas kārtība” ir izteikts šādi:

“1. Personām, kas minētas 12. panta 1. punktā, ir pieejama tiesa vai cita neatkarīga un neitrāla valsts iestāde, kura ir tiesīga pārskatīt kompetentās iestādes lēmumu, darbības vai bezdarbības procesuālo un materiālo likumību saskaņā ar šo direktīvu.

2. Šī direktīva neskar valsts tiesību aktu noteikumus, kas reglamentē tiesas pieejamību, un noteikumus, kas prasa, lai pirms prasības iesniegšanas tiesā lietu izskatītu administratīvā procesā.”

7. Minētās direktīvas 17. pantā “Piemērošana laikā” ir paredzēts:

“Šī direktīva neattiecas uz:

- kaitējumu, ko izraisa emisija, starpgadījums vai avārija, kas notikusi pirms 19. panta 1. punktā minētās dienas,
- kaitējumu, ko izraisa emisija, starpgadījums vai avārija, kas notiek pēc 19. panta 1. punktā minētās dienas, ja tas radies konkrētas darbības dēļ, kura notikusi un pabeigta pirms minētās dienas,
- kaitējumu, ja pagājuši vairāk nekā 30. gadi kopš emisijas, starpgadījuma vai avārijas, kas izraisījusi kaitējumu.”

8 Saskaņā ar šīs pašas direktīvas 19. panta 1. punktu:

“Līdz 2007. gada 30. aprīlim dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Kad dalībvalstis nosaka šos pasākumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāmas šādas atsauces.”

Direktīva 2000/60

9 Direktīvas 2000/60 4. panta “Vides aizsardzības mērķi” 7. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nepārkāpj šo direktīvu, ja:

- labs gruntsūdeņu stāvoklis, labi ekoloģiskās kvalitātes rādītāji vai, vajadzības gadījumā, labs ekoloģiskais potenciāls nav sasniegts, vai virszemes ūdenstilpes vai gruntsūdens tilpes stāvokļa pasliktināšanās nav novērsta jaunu virszemes ūdenstilpes fizikālo īpašību pārveidojumu vai gruntsūdens tilpju līmeņa izmaiņu rezultātā, vai
- virszemes ūdenstilpes stāvokļa pasliktināšanās no izcila uz labu nav novērsta noturīgu, cilvēku veiktu darbību rezultātā,

un ir izpildīti visi šie nosacījumi:

- a) ir veikti visi piemērotie pasākumi, lai mazinātu nelabvēlīgo ietekmi uz ūdenstilpes stāvokli;
- b) šādu pārveidojumu vai izmaiņu iemesli ir īpaši izklāstīti un izskaidroti upes baseina apsaimniekošanas plānā, kas paredzēts 13. pantā, un mērķus pārskata reizi sešos gados;
- c) minēto pārveidojumu vai izmaiņu iemesls ir sevišķi svarīgas sabiedrības intereses, un/vai labums, kādu vide un sabiedrība iegūst, sasniedzot 1. punktā izklāstītos mērķus, ir mazāks nekā jauno pārveidojumu vai izmaiņu dotais labums cilvēku veselībai, cilvēku drošības saglabāšanai vai noturīgai attīstībai; un
- d) noderīgos mērķus, kuriem kalpo ūdenstilpes pārveidojumi vai izmaiņas, tehnisku īstenošanas iespēju vai nesamērīgu izdevumu dēļ nav iespējams pienācīgi sasniegt ar citiem līdzekļiem, kas būtu ievērojami labāka iespēja no vides aizsardzības viedokļa.”

Austrijas tiesības

10 *Bundes-Umwelthaftungsgesetz* (Federālais likums par atbildību vides jomā, turpmāk tekstā – “*B-UHG*”), kas pieņemts, lai transponētu Direktīvu 2004/35, 4. pantā “Definīcijas” ir paredzēts:

“Šajā federālajā likumā ir spēkā šādas definīcijas:

(1) Kaitējums videi:

- a) ir jebkāds būtisks kaitējums, kas ietekmē ūdeņus, tas ir, jebkurš kaitējums, kam ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz konkrēto ūdens objektu ekoloģisko, ķīmisko vai kvantitatīvo stāvokli vai ekoloģisko potenciālu, kā definēts *Wasserrechtsgesetz 1959* [1959. gada Likums par ūdeņu tiesībām; turpmāk tekstā – “*WRG*”], un uz kuru neatteicas atbilstoši *WRG* izsniegta atļauja, un

[..].”

11 *B-UHG* 11. pants “Sūdzība saistībā ar kaitējumu videi” tādējādi ir izteikts šādi:

“(1) Fiziskās vai juridiskās personas, kuru tiesības var aizskart videi nodarīts kaitējums, var rakstveida sūdzībā lūgt iecirkņa pārvaldes iestādi, kuras teritorijā ir noticis iespējamais kaitējums videi, rīkoties 6. panta un 7. panta 2. punkta izpratnē [..].

(2) Tiesības 1. punkta pirmā teikuma izpratnē ir:

[..]

2. attiecībā uz ūdeņiem: pastāvošās tiesības *WRG* 12. panta 2. punkta izpratnē un

[..].”

12 *B-UHG* 18. pantā “Pārejas noteikumi” ir noteikts:

“Šis federālais likums nav piemērojams

1. kaitējumam, ko ir izraisījušas emisijas, starpgadījumi vai avārijas, kas ir notikušas pirms šī federālā likuma stāšanās spēkā;

2. kaitējumam, ko ir izraisījušas emisijas, starpgadījumi vai avārijas, kas ir notikušas pēc šī federālā likuma stāšanās spēkā, ja to ir izraisījusi darbība, kas nepārprotami ir notikusi pirms šī federālā likuma stāšanās spēkā,

[..].”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

13 *Wasserkraftanlagen Mürzzuschlag GmbH* apsaimnieko hidroelektrostaciju uz Mircas [*Mürz*] upes, Austrijā, kuras apsaimniekošanas teritorijā ietilpst 1455 metru piegulošā teritorija. Savukārt *G. Folk* ir atļauja nodarboties ar zveju šajā upē apmēram 12 km garā upes posmā, kas atrodas lejup pa straumi no aizsprosta.

14 Šīs hidroelektrostācijas ekspluatācija ir atļauta ar *Landeshauptmann von Steiermark* (Štīrijas ministru prezidents, Austrija) 1998. gada 20. augusta lēmumu. Tā tika uzsākta 2002. gadā, tas ir, datumā pirms Direktīvas 2004/35 stāšanās spēkā.

15 Prasītājs pamatlietā apgalvo, ka minētās hidroelektrostācijas ekspluatācija būtiski kaitē videi, apdraud zivju dabisko reprodukciju un izraisa to paaugstinātu mirstību Mircas upes garos posmos. Upes ūdens līmeņa islaicīgu, bet nozīmīgu svārstību dēļ parasti mitrās zonas ļoti ātri izzūst, tādējādi mazuļi un jaunās zivis tiek iesprostotas gruntsūdeņu baseinos, kas ir nodalīti no tekošā ūdens, un nevar tajā iekļūt. Šīs atkārtotās svārstības ietekmē salīdzinoši garu upes posmu, un tajās ir vainojams, pirmkārt, tas, ka nav stacijas apvedceļa un, otrkārt, stacijas darbības veids.

16 Prasītāja pamatlietā iesniegto pieteikumu saistībā ar šo kaitējumu videi, pamatojoties uz *B-UHG* 11. pantu, *Unabhängiger Verwaltungssenat für die Steiermark* (Štīrijas Neatkarīgais administratīvais senāts) noraidīja ar 2012. gada 15. maija nolēmumu.

- 17 Šī tiesa būtībā uzskatīja, ka pamatlietā aplūkotās hidroelektrostacijas ekspluatācija ir tikusi atļauta ar lēmumu, kas atbilst Štīrijas ministru prezidenta 1998. gada 20. augusta Noteikumiem par ūdeņiem un kas ietver noteikumus par atlikušā ūdens daudzumu. Tātad uz *G. Folk* norādīto kaitējumu attiecas šis lēmums saskaņā ar *B-UHG* 4. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Līdz ar to šis kaitējums nevar tikt uzskatīts par kaitējumu videi šīs tiesību normas izpratnē.
- 18 *G. Folk* par šo *Unabhängiger Verwaltungssenat für die Steiermark* (Štīrijas Neatkarīgais administratīvais senāts) 2012. gada 15. maija lēmumu cēla prasību *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa, Austrija), kurā viņš apgalvoja, ka *B-UHG* ir pretrunā Direktīvai 2004/35, jo tā piemērošana nozīmē, ka ikviena atļauja, kas atbilst Noteikumiem par ūdeņiem, liek izslēgt kaitējuma videi esamību.
- 19 Šādos apstākļos *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Direktīva 2004/35 ir piemērojama arī kaitējumam, kas gan rodas pēc šīs direktīvas 19. panta 1. punktā noteiktā termiņa, taču kas rodas tādas iekārtas (hidroelektrostacijas) darbības dēļ, attiecībā uz kuru atļauja ir tikusi piešķirta un kura ir sākusi darboties pirms šī datuma, un uz kuru attiecas atļauja atbilstoši ūdens resursu tiesībām?

2) Vai Direktīvai 2004/35, it īpaši tās 12. un 13. pantam, ir pretrunā valsts tiesību norma, atbilstoši kurai personām, kam ir tiesības nodarboties ar zveju, ir liegts lūgt veikt pārskatīšanas procedūru šīs direktīvas 13. panta izpratnē par kaitējumu videi šīs direktīvas 2. panta pirmās daļas b) punkta izpratnē?

3) Vai Direktīvai 2004/35, it īpaši tās 2. panta pirmās daļas b) punktam, ir pretrunā valsts tiesību norma, atbilstoši kurai jēdziens “kaitējums videi” netiek attiecināts uz kaitējumu, kam ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz konkrēto ūdeņu ekoloģisko, ķīmisko vai kvantitatīvo stāvokli vai ekoloģisko potenciālu, ja uz kaitējumu attiecas, piemērojot valsts likuma normu, piešķirta atļauja?

4) Ja atbilde uz trešo jautājumu ir apstiprinoša:

vai gadījumos, kad, saskaņā ar valsts tiesību normām piešķirot atļauju, nav tikuši pārbaudīti Direktīvas 2000/60 4. panta 7. punktā (vai to valsts transponējošās normās) ietvertie kritēriji, pārbaudot, vai ir nodarīts kaitējums videi Direktīvas 2004/35 2. panta pirmās daļas b) punkta izpratnē, Direktīvas 2000/60 4. panta 7. punkts ir jāpiemēro tieši un ir jāpārbauda, vai ir izpildīti šajā tiesību normā ietvertie kritēriji?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 20 Uz pirmo, trešo un ceturto jautājumu ir jāatbild, pirms tiek sniegt atbilde uz otro jautājumu, kura izvērtēšanai ir nepieciešams, lai Direktīva 2004/35 būtu piemērojama, un ir jāpastāv kaitējumam videi, uz kuru tā attiecas.

Par pirmo jautājumu

- 21 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/35 17. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas *ratione temporis* ir piemērojams kaitējumam videi, kas ir radies pēc 2007. gada 30. aprīļa, bet kas ir izraisīts, ekspluatējot iekārtu, kura ir atļauta saskaņā ar ūdens resursu tiesībām un kura ir nodota ekspluatācijā pirms šī datuma.

- 22 Tiesa jau ir nospriedusi, ka no Direktīvas 2004/35 17. panta pirmā un otrā ievilkuma, skatītiem kopā ar tās preambulas 30. apsvērumu, izriet, ka šī direktīva attiecas uz kaitējumu, ko izraisījusi emisija, starpgadījums vai avārija, kura notikusi 2007. gada 30. aprīlī vai pēc šī datuma, ja šis kaitējums radies vai nu tādu darbību dēļ, kas veiktas šajā datumā vai pēc šī datuma, vai tādu darbību dēļ, kas veiktas pirms šī datuma, bet nav pabeigtas pirms tā beigām (skat. spriedumu, 2015. gada 4. marts, *Fipa Group* u.c., C-534/13, EU:C:2015:140, 44. punkts).
- 23 No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā hidroelektrostacijai ir piešķirta atļauja un tā ir nodota ekspluatācijā pirms 2007. gada. Tāpat nav strīda par to, ka pēc 2007. gada 30. aprīļa tās darbība izraisīja Mircas upes ūdens līmeņa būtiskas svārstības, kas radīja pārmērīgu zivju mirstību. Šīs atkārtotās svārstības ir jākvalificē kā emisija, starpgadījums vai avārija, kas notikusi pēc 2007. gada 30. aprīļa, datuma, kurā dalībvalstīm bija jābūt transponējušām Direktīvu 2004/35.
- 24 Turklāt, kā ģenerālvokāts ir norādījis savu secinājumu 26. punktā, nav būtiski, ka iespējamais kaitējums ir sācies pirms 2007. gada 30. aprīļa un ir radies tādas elektrostācijas ekspluatācijas rezultātā, kura tikusi atļauta pirms šī datuma.
- 25 Tādējādi uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/35 17. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, neskarot pārbaudes, kuras ir jāveic iesniedzējtiesai, minētā direktīva *ratione temporis* ir piemērojama kaitējumam videi, kas radies pēc 2007. gada 30. aprīļa, bet kas izraisīts, ekspluatējot iekārtu, kura ir atļauta saskaņā ar ūdens resursu tiesībām un kura ir nodota ekspluatācijā pirms šī datuma.

Par trešo jautājumu

- 26 Uzdodot trešo jautājumu, kas ir jāizskata otrais, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 2004/35, it īpaši tās 2. panta pirmās daļas b) punkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka tai ir pretrunā valsts tiesību norma, atbilstoši kurai jēdziens “kaitējums videi” netiek attiecināts uz kaitējumu, kam ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz konkrēto ūdeņu ekoloģisko, ķīmisko vai kvantitatīvo stāvokli vai ekoloģisko potenciālu, ja uz kaitējumu attiecas saskaņā ar šo normu piešķirta atļauja.
- 27 Iesniedzējtiesa uzskata, ka no valsts tiesību normām izriet, ka kaitējums, kas radies tādas darbības rezultātā, kura ir atļauta atbilstoši WRG, nevar tikt uzskatīts par kaitējumu videi minētās direktīvas izpratnē. Tā šaubās par šo normu atbilstību šīs pašas direktīvas 2. panta pirmās daļas b) punktam, kurā ir paredzēta atsauce uz Direktīvas 2000/60 4. panta 7. punktu.
- 28 Direktīvas 2004/35 2. panta pirmās daļas b) punktā saistībā ar kaitējumu, uz kuru attiecas atļauja, nav paredzēts vispārīgs izņēmums, atbilstoši kuram šāds kaitējums neietilptu jēdzienā “kaitējums videi”. Šajā tiesību normā ir paredzēts vienīgi izņēmums attiecībā uz negatīvajām sekām, kurām ir piemērojams Direktīvas 2000/60 4. panta 7. punkts.
- 29 Šajā pēdējā minētajā tiesību normā ir paredzēts, ka dalībvalstis neizdara šīs direktīvas pārkāpumu, ja labs gruntsūdeņu stāvoklis, labi ekoloģiskās kvalitātes rādītāji vai, vajadzības gadījumā, labs ekoloģiskais potenciāls nav sasniegts vai virszemes ūdenstilpes vai gruntsūdens tilpes stāvokļa pasliktināšanās nav novērsta jaunu virszemes ūdenstilpes fizikālo īpašību pārveidojumu vai gruntsūdens tilpju līmeņa izmaiņu rezultātā. Dalībvalstis arī nevar tikt vainotas nekādā pārkāpumā, ja pasākumu neizdošanās, kuru mērķis ir bijis novērst virszemes ūdenstilpju stāvokļa pasliktināšanos no izcila uz labu, ir noticis jaunu, noturīgu, cilvēku veiktu darbību rezultātā.
- 30 Šo izņēmumu var piemērot, ja ir izpildīti šīs pašas direktīvas 4. panta 7. punkta a)–d) apakšpunkta noteikumi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 11. septembris, *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias* u.c., C-43/10, EU:C:2012:560, 67. punkts, kā arī 2016. gada 4. maijs, Komisija/Austrija, C-346/14, EU:C:2016:322, 65. un 66. punkts).

- 31 Protams, dalībvalstīm ir jāatsaka atļauja projektiem, kuri var izraisīt stāvokļa pasliktināšanos attiecīgajā ūdenstilpē, izņemot, ja ir uzskatāms, ka šim projektam ir piemērojams Direktīvas 2000/60 4. panta 7. punktā paredzētais izņēmums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2015:433, 50. punkts).
- 32 Šī tiesību norma neattiecas tikai uz projektiem, attiecībā uz kuriem ir jāsaņem atļauja. Tā attiecas uz visiem ūdenstilpju pasliktināšanās gadījumiem iekārtas dēļ vai cita iemesla dēļ, un tajā ir paredzēti gadījumi, kad šādas pasliktināšanās gadījumā dalībvalstīm tomēr nav jārikojas. No minētā izriet, ka šī tiesību norma neietekmē pašu kaitējuma videi jēdzienu.
- 33 Šādiem konstatējumiem it īpaši ir nozīme pamatlietā, kurā attiecīgās iekārtas darbības atļauja ir izsniegta pirms Direktīvas 2000/60 pieņemšanas un tāvad uz tās piešķiršanu tolaik neattiecas pienākums ievērot minētās direktīvas 4. panta 7. punkta a)–d) apakšpunktā noteiktos četrus kumulatīvos kritērijus. Turklāt no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka ūdens limeņa svārstības, kas izraisa zivju mirstības palielināšanos, rodas atļautās iekārtas normālas darbības rezultātā.
- 34 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīva 2004/35, it īpaši tās 2. panta pirmās daļas b) punkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka tai ir pretrunā valsts tiesību norma, atbilstoši kurai jēdziens “kaitējums videi” vispārīgi un automātiski netiek attiecināts uz kaitējumu, kam ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz konkrēto ūdeņu ekoloģisko, ķīmisko vai kvantitatīvo stāvokli vai ekoloģisko potenciālu, tikai tādēļ, ka uz to attiecas saskaņā ar šo tiesību normu piešķirta atļauja.

Par ceturto jautājumu

- 35 Uzdodot ceturto jautājumu, kas ir jāizskata trešais, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai gadījumā, ja atļauja ir piešķirta saskaņā ar valsts tiesību normām, nepārbaudot Direktīvas 2000/60 4. panta 7. punktā paredzēto nosacījumu ievērošanu, minētajai tiesai pašai ir jāpārbauda, vai šajā tiesību normā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, lai noteiktu, vai pastāv kaitējums videi Direktīvas 2004/35 2. panta pirmās daļas b) punkta izpratnē.
- 36 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka tad, ja projektam var būt negatīva ietekme uz ūdeņiem, tas var tikt atļauts tikai tad, ja ir izpildīti šīs direktīvas 4. panta 7. punkta a)–d) apakšpunktā paredzētie nosacījumi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 4. maijs, Komisija/Austrija, C-346/14, EU:C:2016:322, 65. punkts).
- 37 Lai noteiktu, vai atļauja projektam ir piešķirta, nepārkāpjot Direktīvu 2000/60, tiesa var izvērtēt, vai atļauju izsniegusi iestāde ir ievērojusi šīs direktīvas 4. panta 7. punkta a)–d) apakšpunktā paredzētos nosacījumus, pārbaudot, pirmkārt, vai ir veikti visi piemērotie pasākumi, lai mazinātu šo darbību nelabvēlīgo ietekmi uz attiecīgās ūdenstilpes stāvokli, otrkārt, vai minēto darbību iemesli ir skaidri izklāstīti un pamatoti, treškārt, vai minētās darbības atbilst sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm un/vai labums, kādu vide un sabiedrība iegūst un kas ir saistīts ar šīs pašas direktīvas 4. panta 1. punktā izklāstīto mērķu sasniegšanu, ir mazāks nekā labums cilvēku veselībai, cilvēku drošības saglabāšanai vai noturīgai attīstībai, kas izrietētu no tā īstenošanas, un, ceturtkārt, vai noderīgos mērķus tehnisku iespēju vai nesamērīgu izdevumu dēļ nav iespējams pienācīgi sasniegt ar citiem līdzekļiem, kas būtu ievērojami labāka izvēle no vides aizsardzības viedokļa (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 11. septembris, *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias* u.c., C-43/10, EU:C:2012:560, 67. punkts).
- 38 Tomēr, ja, kā tas ir pamatlietā, kompetentā valsts iestāde ir izsniegusi atļauju, nepārbaudot Direktīvas 2000/60 4. panta 7. punkta a)–d) apakšpunktā paredzēto kritēriju ievērošanu, iesniedzējtiesai pašai nav jāpārbauda minētajā pantā paredzēto nosacījumu ievērošana un tā var konstatēt vienīgi apstrīdētā akta nelikumību.

- 39 Valsts iestādēm, kam ir kompetence atļaut projektu, ir pienākums kontrolēt, lai tiktu izpildīti Direktīvas 2000/60 4. panta 7. punkta a)–d) apakšpunktā uzskaitītie nosacījumi pirms minētās atļaujas izsniegšanas, neskarot iespējamo pārbaudi tiesā. Savukārt Savienības tiesībās nekādi nav paredzēts pienākums valsts tiesām aizstāt kompetento iestādi, pašām pārbaudot minētos nosacījumus, ja šī iestāde ir izsniegusi atļauju, neveicot minēto pārbaudi.
- 40 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka gadījumā, ja atļauja ir piešķirta saskaņā ar valsts tiesību normām, nepārbaudot Direktīvas 2000/60 4. panta 7. punkta a)–d) apakšpunktā paredzēto nosacījumu ievērošanu, valsts tiesai pašai nav jāpārbauda, vai šajā tiesību normā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, lai noteiktu, vai pastāv kaitējums videi Direktīvas 2004/35 2. panta pirmās daļas b) punkta izpratnē.

Par otro jautājumu

- 41 Uzdodot otro jautājumu, kas ir jāizskata pēdējais, iesniedzējtiesa jautā, vai Direktīvas 2004/35 12. un 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāda valsts tiesību norma, kāda ir pamatlietā, kurā tiesību nodarboties ar zveju īpašniekiem tiek liegts uzsākt pārskatīšanas procedūru sakarā ar kaitējumu videi šīs direktīvas 2. panta pirmās daļas b) punkta izpratnē.
- 42 Iesniedzējtiesas skatījumā, *B-UHG* 11. panta 1. punktā ir noteikts, ka fiziskās vai juridiskās personas, kuru tiesības var aizskart kaitējums videi, var prasīt kompetentajai administratīvajai iestādei veikt pasākumus, lai to izbeigtu. *B-UHG* 11. panta 2. punkta otrajā daļā attiecībā uz ūdeņiem ir precizēts, ka var atsaukties uz “pastāvošajām tiesībām *WRG* 12. panta 2. punkta izpratnē”, nepieminot tiesības nodarboties ar zveju. Iesniedzējtiesa paskaidro, ka šo normu gramatiska interpretācija liedz personām, kurām ir tiesības nodarboties ar zveju, celt prasību vides jomā saistībā ar kaitējumu, kas skar to tiesības nodarboties ar zveju.
- 43 Austrijas valdība apgalvo, ka tas, ka tiesību nodarboties ar zveju īpašnieki nav tieši minēti *WRG* 12. panta 2. punktā, uz kuru ir atsauce *B-UHG* 11. panta 1. punktā, ietilpst rīcības brīvībā, kas tai ir atbilstoši Direktīvas 2004/35 12. un 13. pantam.
- 44 Šajā ziņā jākonstatē, ka minētās direktīvas 12. pantā ir noteiktas juridisko vai fizisko personu kategorijas, kas var sniegt apsvērumus videi nodarītā kaitējuma jomā. Šīs trīs kategorijas veido personas, kuras ir skāris vai varētu skart kaitējums videi vai kurām ir pamatota interese par tādu lēmumu attiecībā uz vidi, kas tiek pieņemts saistībā ar kaitējumu, vai arī – ja dalībvalsts administratīvi procesuālajās tiesībās tas paredzēts kā priekšnoteikums – kuru tiesības ir aizskartas.
- 45 Kā ģenerālvokāts ir norādījis savu secinājumu 72. punktā, Direktīvas 2004/35 12. panta 1. punktā ir uzskaitītas trīs fizisko vai juridisko personu kategorijas, kurām, aplūkojot tās alternatīvi un autonomi, ir tiesības celt prasību. Tajā ir noteiktas trīs atsevišķas personu kategorijas, kas var uzsākt šīs direktīvas 12. un 13. pantā minētās procedūras.
- 46 Lai pilnīgi un pareizi transponētu šo direktīvu, ir jāparedz, ka šīs trīs personu kategorijas var iesniegt apsvērumus saistībā ar kaitējumu videi, ka tām ir pilnvaras prasīt, lai kompetentā iestāde veiktu pasākumus atbilstoši minētajai direktīvai, un ka tādējādi tās var uzsākt pārskatīšanas procedūru tiesā vai citā kompetentajā publisko tiesību iestādē saskaņā ar šīs pašas direktīvas 12. un 13. pantu.
- 47 Kaut arī dalībvalstīm ir rīcības brīvība noteikt, kas ir “pamatota interese” – jēdziens, kas paredzēts Direktīvas 2004/35 12. panta 1. punkta b) apakšpunktā, vai “tiesību aizskārums”, kas paredzēts šīs direktīvas 12. panta 1. punkta c) apakšpunktā, tām nav šādas brīvības attiecībā uz to personu prasības tiesībām, ko skar vai var skart kaitējums videi, kā tas izriet no minētās direktīvas 12. panta 1. punkta a) apakšpunkta.

- 48 Ņemot vērā Direktīvas 2004/35 12. panta formulējumu, šķiet, ka tiesību nodarboties ar zveju īpašnieki var piederēt šīs direktīvas 12. panta 1. punktā noteiktajām trim kategorijām. No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka atbilstoši valsts tiesībām tā nevar uzsākt pārskatīšanas procedūru minētās direktīvas 13. panta izpratnē par kaitējumu videi šīs pašas direktīvas 2. panta pirmās daļas b) punkta izpratnē. Tādējādi, liedzot tiesības celt prasību visiem tiesību nodarboties ar zveju īpašniekiem, valsts likumos šo tiesību izmantošana ir liegta ļoti lielam privātpersonu skaitam, kas var ietilpt kādā no trim Direktīvas 2004/35 12. pantā noteiktajām kategorijām.
- 49 Interpretējot valsts tiesības tādējādi, ka visiem tiesību nodarboties ar zveju īpašniekiem tiktu atņemtas tiesības uzsākt pārskatīšanas procedūru sakarā ar kaitējumu videi, kas ir palielinājis zivju mirstību, pat tad, ja minētās personas tieši skar šīs kaitējums, netiek ievērots norādītā 12. un 13. panta saturs un tādējādi šī interpretācija nav saderīga ar minēto direktīvu.
- 50 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/35 12. un 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāda valsts tiesību norma, kāda ir pamatlīdētā, kurā tiesību nodarboties ar zveju īpašniekiem tiek liegts uzsākt pārskatīšanas procedūru sakarā ar kaitējumu videi šīs direktīvas 2. panta pirmās daļas b) punkta izpratnē.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 51 Attiecībā uz pamatlīdētās pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīvas 2004/35/EK par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu, kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvu 2009/31/EK, 17. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, neskarot pārbaudes, kuras ir jāveic iesniedzējtiesai, minētā direktīva *ratione temporis* ir piemērojama kaitējumam videi, kas ir radies pēc 2007. gada 30. aprīļa, bet kas ir izraisīts, ekspluatējot iekārtu, kura ir atļauta saskaņā ar ūdens resursu tiesībām un kura ir nodota ekspluatācijā pirms šī datuma;
- 2) Direktīva 2004/35, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2009/31, it īpaši tās 2. panta pirmās daļas b) punkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka tai ir pretrunā valsts tiesību norma, atbilstoši kurai jēdziens “kaitējums videi” vispārīgi un automātiski netiek attiecināts uz kaitējumu, kam ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz konkrēto ūdeņu ekoloģisko, ķīmisko vai kvantitatīvo stāvokli vai ekoloģisko potenciālu, tikai tādēļ, ka uz to attiecas saskaņā ar šo tiesību normu piešķirta atļauja;
- 3) gadījumā, ja atļauja ir piešķirta saskaņā ar valsts tiesību normām, nepārbaudot Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīvas 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā, 4. panta 7. punkta a)–d) apakšpunktā paredzēto nosacījumu ievērošanu, valsts tiesai pašai nav jāpārbauda, vai šajā tiesību normā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, lai noteiktu, vai pastāv kaitējums videi Direktīvas 2004/35, kurā grozījumi ir izdarīti ar Direktīvu 2009/31, 2. panta pirmās daļas b) punkta izpratnē;
- 4) Direktīvas 2004/35, kurā grozījumi ir izdarīti ar Direktīvu 2009/31, 12. un 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāda valsts tiesību norma, kāda ir pamatlīdētā, kurā tiesību nodarboties ar zveju īpašniekiem tiek liegts uzsākt pārskatīšanas procedūru sakarā ar kaitējumu videi minētās direktīvas 2. panta pirmās daļas b) punkta izpratnē.

[Paraksti]

i — Teksta 38. punktā pēc sākotnējās elektroniskās publikācijas ir veikti valodnieciski labojumi.